

Höstrapshybrid, såteknik, OS 180

Av Johan Biärsjö, Svensk Raps AB

Odlingen av höstrapshybrider innebär hög utsädeskostnad. Kan denna kostnad hållas ned genom att med hjälp av etableringstekniken minska utsädesmängden blir intresset för de högavkastande hybriderna ännu större. Sedan 2000 prövas i Skåne etablering av hybrider med tre tekniker, konventionell sådd, direktsådd och precisionssädd.

Resultaten av de 12 hittills genomförda försöken visar;

- *Högst skörd vid konventionell sådd och 80 grobara frön.*
- *Med precisionssädd kan man sänka utsädesmängden ända ned till 20 frön/m².*
- *Det låga plantantalet som uppnås med precisionssädd ger klart bättre övervintring.*

Försöksupplägg

De tre tekniker som prövas är:

1. Konventionell sådd med en försöks-såmaskin. Utsädesmängd 80 grobara frön/m² vilket för hybrider innebär ca 4,5 kg/ha.
2. Direktsådd med en Väderstad Rapid. Utsädesmängden är här 100 grobara frön /m². motsvarande knappt 6 kg/ha.
3. Precisionssädd med en Palms precisionssåmaskin. Tre utsädesmängder prövas 20, 40 och 60 grobara frön/m². Omräknat i kg/ha motsvarande ca 1,2, 2,4 och 3,5 kg/ha.

Planträkning sker både höst och vår och det blir ett underlag för att beräkna övervintringen.

Resultat

Det är svårt att med 48 cm radavstånd komma upp i samma skörd som vid konventionell sådd. Både direktsådd och konventionell sådd hamnar ca 10 % efter i fröavkastning, se tabell 1. Men intressant är att konstatera att vid precisionssädd kan man utan att förlora nämnvärt i skördenivå så ända ned till 20 frön/m², motsvarande bara drygt 1 kg/ha. I tabell 1 är det även räknat ut ett netto när utsädeskostnaden är frändragen. Nu närmar sig precisionssädden den konventionella tack vare lägre utsädesmängd. Här kan vi konstatera att det skiljer ca 5 % till precisionssäddens nackdel men att skillnaden mellan 20 och 40 grobara frön är försumbar.

I tabell 2 kan vi studera plantantalet höst och vår och därmed övervintringen. I konventionell sådd och direktsådd har vi fått ca 80 % övervintring. Vid precisionssädd, däremot är övervintringen närmare 90 %. Klart bäst övervintring har vi vid den tunnaste sädden, 20 grobara frön/m². Här har vi hela 95 % av plantorna kvar på våren.

Diskussion

Radsådd med hjälp av precisionssåmaskin är en intressant teknik vid odling av hybrider. Med hjälp av den låga utsädesmängden når vi i stort sett samma netto som med konventionell sådd. Till detta kommer möjligheten till mekanisk ogräsbekämpning med hjälp av radhackning. Både den låga utsädesmängden och radhackningen som ger en viss uppkupning kring plantorna medför en bättre övervintring.

**Tabell 1. Etablering av höstrapshybrid. 12 försök 2000-2003.
Fröskörd kg/ha samt netto**

Såteknik	Utsädesmängd		Skörd		Uts.kostn	Netto	
	frön/m ²	kg/ha	kg/ha	Rel.tal	kr/ha	kr/ha	Rel.tal
Konv.	80	4,5	4220	100	900	7528	100
Direkt	100	5,8	3810	90	1100	6486	86
Precision	20	1,2	3700	88	230	7178	95
Precision	40	2,4	3820	91	450	7194	96
Precision	60	3,5	3760	89	680	6834	91

**Tabell 2. Etablering av höstrapshybrid. 12 försök 2000-2003.
Antal plantor höst och vår samt övervintring**

	Utsäde fr/m ²	Pl/m ² höst	Pl/m ² vår	Övervintr. %
Konventionell	80	74	61	82
Direktsådd	100	93	75	81
Precision 20	20	17	16	95
Precision 40	40	30	27	89
Precision 60	60	36	32	87